49e jaar. — Nr 141. Zaterdag, 6 December 1902.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsda s donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centmes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT *nemen aan den* POSTRIJDER *voor het jaar 1903, zullen het blad* **kosteloos** *ontvangen, van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.*

Nog eene PREMIE

aan onze geabonneerden.

PORTRET IN OLIEVERF.

Alle geabonneerden aan den *POSTRIJDER*, oude of nieuwe, hebben recht op eene artistieke premie, van het grootste belang.

Ingevolge eene overeenkomst welke wij gesloten hebben met M. TH. LAFORCE, kunstschilder van talent, zal ieder onzer geabonneerden **KOSTELOOS** recht hebben op zijn PORTRET IN OLIEVERF, (groote portret- visietkaart) op houten paneel, 14 × 10, zonder kader, ofwel, op eene **prachtpremie** van eene waarde van **25 fr. voor 6.50 fr.**

Deze premie bestaat in een PORTRET IN OLIEVERF met *aanzienlijke vergrooting* der modellen visietkaart, in eenen prachtigen gulden en fluweelachtigen kader, stijl acanthe, 32 × 28, en geeft recht: 1e op de volstrekste gelijkenis, 2e op de ongeschonde teruggaaf der model-photographieën.

Om eene dezer premiën te bekomen, is het voldoende aan den schilder eene goede photographie te sturen, vergezeld van een premie-bon.

Dit bon, dat al de noode inlichtingen inhoudt, zal door ons geleverd worden aan elken geabonneerden die er aanvraag zal van doen, aan den uitgever van den *POSTRIJDER (onder voorwaarde er eenen postzegel van 10 centiemen bij te voegen, om de verzendigskosten te dekken).*

TONGEREN, DEN 6 DECEMBER 1902.

VAN ALLES WAT.

Men moet aan zekere gemeentebesturen het recht laten wedervaren dat, zooveel het in hun vermogen was, onze wetgevers voor zijn geweest in het bevechten der schandelijke liedjes.

Te Luik, bijvoorbeeld, is het niet zeldzaam dat de policie proces-verbaal opmake tegen personen, die aldus openbaarde eerbaarheid hunner medeburgers kwetsen.

Deze bestrijding geschiedt krachtens een gemeentelijk reglement en dus kunnen er slechts lichte straffen worden toegepast.

Niettemin is dit een goed voorbeeld; maar 't was tijd dat er eene wet gestemd werd, om deze bestrijding doelmatig te maken en ze tot heel het land uit te breiden.

*
* *

De minister van arbeid, M. Francotte, heeft aan zijne Luiksche medeburgers de verzekering gegeven dat de koning zijn volledigen steun zal verleenen aan de tentoonstelling van Luik voor 1905.

In gouvernementeele kringen raadt men de inrichters van deze tentoonstelling aan, niet te pogen er eene *Worlds fair* van te maken, maar er de de voortbrengselen van het nationale werk ten toon stellen, zooals onze oostelijke buren hebben gedaan met zooveel bijval te Dusseldorf.

*
* *

Een leeraar van mijnexploitatie aan de hoogeschool van Luik, M. Habets, heeft onlangs zijne leeringen naar Beeringen gebracht, waar men boringen doet naar steenkolen.

Het gat had eene diepte van 1060 meters bereikt en had opvolgelijk zeven lagen kolen doorboord: een dezer lagen was een meter dik.

Men heeft ook klipzout gevonden, maar de stukjes die men heeft kunnen boven halen zijn al te klein, om rekening te kunnen geven van de belangrijkheid der lagen.

Wat de steenkool betreft, deze is overvloedig genoeg om een winstgevende exploitatie toe te laten: maar het graven van de mijn zal een zeer kostbaar werk zijn, gezien den aard der geologische lagen, door welke men heen moet.

*
* *

LANDBOUWSTOKERIJEN. — Op 239 landbouwstokerijen, die in het land bestonden, hebben er reeds 214 verklaard van hunne nijverheid af te zien.

*
* *

IN HET LAND VAN ALGEMEEN STEMRECHT. — Onder den titel: « Kinderenarbeid in Frankrijk, » schrijft *Vooruit* :

« De hoogere arbeidscommissie heeft vastgesteld dat er veel kinderen min dan 13 jaar in de nijverheidsgestichten aan schandelijke lage loonen uitgebuit worden. »

En dit gebeurt in het land dat sedert 1848 't zuiver algemeen stemrecht bezit en sedert jaren socialisten als ministers heeft.

*
* *

De jongelieden, die als vrijwilligers opgaan, trekken, buiten hunne solde, eene vergelding van 35 *fr. maandelijks*.

Daarvoor moeten ze teekenen voor een termijn van 13 jaar, doch moeten slechts 3 jaar werkelijken dienst doen.

Zoohaast de drie jaar om zijn, en ze voor 2 jaar bijteekenen, ontvangen ze 50 fr. per *maand*.

Wanneer ze afgaan, zijn ze *vrij van burgerwacht* ; ze hebben het recht eene *bediening van den Staat* aan te vragen en verkrijgen de voorkeur op de burgelijke kandidaten.

Bij de troep hebben ze goed eten en goed slapen, ze worden er goed behandeld, ze moeten er goed behandeld worden. Het leven is er geenzins lastig: een soldaat werkt zeker zoo zwaar niet als een ambachtsman, een boerenknecht, enz.

Wij kunnen dus de jongelieden, die hard voor een stuk brood moeten arbeiden of niet weten wat aanvangen, dewijl er in alle vakken overtolligheid van werklieden bestaat, niet genoeg aanraden als vrijwilliger in 't leger te treden.

Een goed gedrag wordt vereischt.

De Boer.

Aan eene redevoering door M. Helleputte uitgesproken, in de groote feestvergadering voor de Boerengilde van het arrondissement Antwerpen, ontleenen wij het volgende.

De boer is de redder van ons vaderland, als hij met zijnen pastoor vereenigd blijft, hetgeen nu nog is.

In Frankrijk is het anders; maar vergelijk de twee landen. Hier is vrijheid, daar verdrukking. Wij gaan vooruit, zij gaan onder alle oogpunten achteruit. De *Flandre Libérale* (ha! wat onwaarheid in dezen titel) schreef onlangs: « Onze boeren zijn lompers » en andere schoone dingen, « de stedelingen zijn verlichte geesten. »

Wie heeft het eerst de nieuwe toestanden begrepen aan dehedendaagsche maatschappij gemaakt? Welke stand buiten den boerenstand heeft zoo degelijke instellingen voor stoffelijke en zedelijke belangen? Welke maatschappij heeft de uitslagen bekomen, die den Boerenbond ten deel valt? Geldverkeer van gezamenlijken aankoop 14,000,000 fr. Uitleeningen aan de leden der Raffeisenkassen 11,000,000 fr.

De Boerenbonden, die zoo machtig zijn, moeten hunne volksvertegenwoordigers aanspreken ten einde nog verbetering in hunnen toestand te bekomen, bijvoorbeeld voor wat de wegenis in de dorpen betreft, steenwegen en kiezelwegen.

Men doet veel voor de verfraaiing der steden; als de boeren spreken zullen zij ook nog verbeteringen voor hunne dorpen bekomen. Als de boeren getrouw aan de leuze: « Ieder voor allen, allen voor ieder » meewerken tot den bloei van den bond, dan mogen wij verzekerd zijn dat het goed zal zegepralen en het vaderland zal behouden blijven.

De alcohol

onteert, verarmt, verdierlijkt, doodt.

VERBEELDT gij u nagenoeg het overgroot en ongelooflijk kapitaal dat de onmatige werkman verspilt?

Merkt op, dat die dwaas verkwiste sommen gelds verloren zijn voor altijd. En niet alleenlijk is dat geld verloren, maar het heeft eene menigte ziekten berokkend, verdriet en droefheid in de huisgezinnen gebracht, misdrijven, daden van zinneloosheid, doodslagen en zelfmoorden veroorzaakt.

Indien wij al de schade bijeen tellen door de onmatigheid teweeg gebracht, indien wij de uitgaven opsommen in sterke dranken, in glazen overtollig verdronken bier, in overmaat van tabak, in verloren tijd, in slecht afgedaan werk, in verlet door ziekten en in onkosten, die deze veroorzaken, zullen wij tot eenen uitslag komen welke oprecht fabelachtig en ongehoord schijnt.

Na verloop van dertig of veertig jaar zouden die sommen met hunnen samengestelden intrest aan den werkman een kapitaal verschaft hebben van *dertig* tot *veertig duizend* franken.

Ik herhaal het u, die cijfers zijn niet om te gelooven, alhoewel zij de juiste uitdrukking der waarheid zijn. Gij moet ze aannemen als volstrekt getrouw, zij zijn niet overdreven en veeleer *onder* de waarheid dan er *boven*.

Gij moet er uit besluiten dat de wijze werkman, indien hij orde heeft en volhardt, in staat is een deel van zijn loon te besparen, hoe klein het ook weze.

De brave werkman, die spaarzaam en werkzaam is, geraakt tot eenen zekeren welstand, die hem tegen de noodwendigheden beveiligt.

Zijne kinderen zijn warm gekleed en zindelijk; op hun frisch gelaat leest men dat zij wel gevoed zijn en dat noch hun noch hunne moeder iets ontbreekt.

Het huis is wel onderhouden, de meubels zijn vernist, de muren gewit, de vloer is geschuurd; alles ademt er voorspoed en gezondheid: schoon bewijs van het goed gedrag van het hoofd des huisgezins.

Treffend verschil met de onreine en slecht riekende woning van den dronkaard. Wanneer gij er intreedt grijpt een walgachtige reuk u bij de keel; de muren, de grond en de meubels zijn bevlekt en met stof bedekt; de bedden zijn vuil en in wanorde; de stroozakken, gelapt en gescheurd; de kinderen zijn niet gewasschen; hunne kleederen hangen in lompen; die arme schepsels zien er bleek, mager en zeer ongelukkig uit.

De armoede, de oneer, het verval hebben hunne intrede gedaan bij den dronkaard.

Ziedaar waarheen de drank op eene ongevoelige wijze, maar noodlottig, henen leidt. Men begint met één teugje brandewijn te drinken om zich te verwarmen; dan eenige glaasjes per dag. Langzamerhand wordt men er aan gewoon, het wordt eene behoefte, eene noodwendigheid, de hoeveelheid vermeerdert, men drinkt zich zat van tijd tot tijd.

Dan verliest men zijne plaats, men vindt geen werk meer. Welhaast komen de schuldeischers die de meubels aanslaan. Intusschen, om zich te troosten, om zijn verdriet af te spoelen, gaat de dronkaard voort met drinken en zuipen, en hij zinkt dieper en dieper in den modderpoel der ondeugd.

Er is geen geld meer; er moet geld zijn, kunnen of niet; en om er te bekomen, ververplicht men de ongelukkige kinderen te bedelen.

Dan nadert de ellende; de afschuwelijke en de verschrikkelijke ellende. De vader komt zat te huis, slaat zijne vrouw en zijne kinderen. Al te dikwijls, in zijne beestige verwoedheid, wondt of doodt hij eenen der zijnen, en eindigt zijn droevig leven door eenen laffen zelfmoord.

Is dat niet de historie van hetgeen bijna dagelijks onder onze oogen voorvalt? Zijn dat de dramas niet, die gij alle dagen in de gazetten kunt lezen onder de rubriek:

MISDADEN,
VEROORZAAKT DOOR HET ALCOHOLISMUS?

*
* *

Herhaling der verliezen, welke de onmatige mensch ondergaat (onnoodig te herhalen dat hier alles gemiddeld berekend is)

Jaarlijksche uitgaven.

In likeuren.	150 fr.
Overdaad in bier	50 »
Overdaad in tabak en verloren daghuren	150 »
Ziekten	50 »
Jaarlijksch totaal:	400 »

Zegt niet dat het inkomen van den werkman hem niet toelaat vierhonderd franken per jaar te verteeren. Ik zou u kunnen antwoorden dat deze, die in de mijnen werken, of in groote werkhuizen, zooals: ijzersmelterijen, glasblazerijen, en de werkman uit de stad, 4, 5 en tot 6 franken dagloon hebben. Zij, die slecht van gedrag zijn, kunnen wel verscheidene honderden franken per jaar meer verspillen!

Laat ons een voorbeeld aanhalen: in de koolputten van Bois-du-Luc winnen de volwassen mijnwerkers van 3 tot 5 franken en de kinderen van 1 tot 2 1/2 fr. per dag.

Alle dronkaard verzuipt meer dan de helft van zijn loon.

Indien men jaarlijks vierhonderd franken tegen vier per cent uitzet, en men den intrest met het kapitaal laat aangroeien, bekomt men:

na	10 jaar	20 jaar	30 jaar	40 jaar
franken	4,994	12,384	23,331	39,530

Het is te zeggen dat de dronkaard, die alle jaren VIERHONDERD FRANKEN *verteert om zijne verachtelijke drift te voldoen, verloren heeft, na 10 jaar,* VIERDUIZEND NEGENHONDERD VIER-EN-NEGENTIG FRANKEN; *na 20 jaar,* TWAALF DUIZEND DRIEHONDERD VIER-EN-TACHTIG FRANKEN; *na 30 jaar,* DRIE-EN-TWINTIG DUIZEND DRIEHONDERD EEN-EN-DERTIG FRANKEN; *na 40 jaar,* NEGEN-EN-DERTIG DUIZEND VIJFHONDERD DERTIG FRANKEN.

De Matigheidsvriend.

Zij gaven hem eten...

Het gebeurde over weinig tijds.

Een vuige ellendeling, te lui gewis om zijn brood met eerlijken handenarbeid te verdienen, verkocht zich aan een schandige sekte en liet zich inlijven bij degenen, die enkel droomen van bloedige omwenteling, koningsmoord en andere gruwelen.

De ontaarde, de schande van het menschelijk geslacht, speelde eene zoo eerlooze als dubbelzinnige rol.

Hij verraadde zijne medgezellen en werd spioen van eene regeering die ten allen prijze over het bestaan der noodlottige anarchistensekte wilde wezen ingelicht.

De anarchist-spioen kweet zich van zijne nieuwe taak maar slecht, want terwijl zijne vrienden op het spoor kwamen van zijnen staat en ontdekten wie Gennari Rubini eigenlijk was: een valsche eedgenoot en een looze verrader, stootten zij hem met verachting uit hun midden en wierpen hem — in plaats van hem nog te ondersteunen — aan de ellende ten prooi.

Het Italiaansche staatsbestuur dat op zijne beurt de nietigheid inzag van den ellendeling — dankte hem af en alzoo bevond de kerel zich zonder bestaanmiddelen.

Niet meer wetende wat nog aangaan om zijn brood eerlijk te verdienen en te lui voor alle eerlijk handwerk, besloot de schelm een hoogst misdadig plan uit te voeren, dat, hem, gelukte het of niet, toch een verzorgd bestaan zou verschaffen.

Hij wilde zich in de oogen der andere anarchisten wit wasschen van hunne beschuldigingen en alzoo terug hunne ondersteuning erlangen. En hield men hem aan voor zijne snoode euveldaad dan nog zou hij op de kosten van den staat worden gehuisvest en eten verkrijgen.

Daarom schoot Gennari Rubini te Brussel zijn pistool op den koning af doch miste gelukkiglijk nog den beminden vorst.

Maar wat gebeurde er?

Men nam den schurk, die koningsmoord wou plegen, gevangen, ondervroeg hem nauw en daarna...

Daarna?.... Oh! *zij gaven hem eten!*.....

Ja, de mare luidt dat de rampzalige, zeer bedaard en lachend, zich aan de lekkere spijzen te goed deed, die hem werden voorgezet.

En ware hij nu tot zware gevangenisstraf veroordeeld — doodstraf wordt in België geenszins meer toegepast — zoo zal de laffe boef op staatskosten leven, dik en vet worden en niet meer te koud hebben.

Daartegen stel ik den zoo armen man, die ik over weinig tijd in het policiebureel zag binnengaan, in lompen gehuld. Dien arbeider, aan wien men een nachtverblijf schonk in de wacht, opdat hij 's anderdaags te voet opnieuw verder zou kunnen gaan om eerlijk werk te zoeken, die schamele werkman was braaf en goed en daarom gaf men hem bij de policie een ontbijt van 25 centiemen, twee halfdrooge boterhammen met eene kom water en melk....

Ha! Gennari Rubini pleegde koningsmoordaanslag om goed te eten en hij misrekende zich niet.

Bloedige spotternij!

Wat moet de eerlijke doch hongerige zeggen, die dit in de nieuwsbladen met verbazing leest?

Och! machtigen en grooten, gij, allen die wat vermoogd, doet ook iets voor den eerlijken armen man! Geeft hem werk en bezigheid, opdat hij op tijd zou kunnen eten, hij met de zijnen samen en opdat hij ook niet eens tot gewelddaden zou overslaan, om zijne ledige maag gevuld te krijgen en zijnen honger te stillen.

Want ook Rubini kreeg toch zoo smakelijk te eten!.....

PAX.

Landbouw.

De mos der weiden.

Vele weiden bestaan er om voeder voor onze huisdieren op te leveren, doch zij brengen niet de helft op van hetgeen zij ons zouden kunnen verschaffen. Vele landbouwers denken dat de weiden niet moeten bemest worden, dat het gras toch van zelfs groeit, maar zij bedriegen zich grootelijks. Zij hebben schoon te klagen over het verschijnen van de mos in hunne hooilanden, wier opbrengst hierdoor zoo merkelijk verminderd wordt, maar zij zien of kennen geenszins het ontstaan van dien lastigen vijand der weiden.

De oorzaak van het verschijnen van den mos kan zijn:

1e Eene overtollige vochtigheid van den bodem, zoodat het gras zijne wortelen niet kan ontwikkelen en wegsterft. Het droogleggen door watervoren of het draineeren is dan een verbeteringsmiddel.

2e Een te vaste grond, waar de lucht niet meer kan doordringen tot aan de wortels der planten, vandaar dat de grasplanten bij gebrek aan lucht afsterven, zoodat de struiken gras verdwijnen en de mos de plaats inneemt, omdat hij geene of bijna geene wortels heeft, zoodat hij nog kan leven waar het gras bij gebrek aan lucht afsterft. In dit geval kan het eggen der weiden hem doen verdwijnen.

3e Gewoonlijk is het van armoede dat de mos komt. De grasplanten ontwikkelen hunne wortels slechts in de bovenste lagen, het meeste der planten reeds op 10 centimeters diepte. Zijn de voedende stoffen hierin uitgeput, dan sterven de grasplanten van armoede langzamerhand af. De plaats der afstervende planten wordt ingenomen door de mos, die slechts eene geringe hoeveelheid voedende stoffen noodig heeft en daardoor nog kan leven waar het gras reeds van armoede afgestorven is.

Vroeger gebruikte men op de weide veel compost aarde (aardhoop), doch zoo de weide nogal ver van de woning verwijderd was, kostte deze bemesting zeer duur van vervoer, en nochtans is zij niet in staat de mos uit de weiden te doen verdwijnen. Vroeger heeft men dit maar al te dikwijls bestatigd, omdat zulke bemestingen doorgaans eene te geringe hoeveelheid voedende stoffen leverden.

Het is van ouds gekend, dat de houtassche zeer goed is ter bestrijding van de mos der weiden. Vele bejaarde boeren zullen u nog voorbeelden aanhalen van proeven, die zij gedaan of zien doen hebben. Vroeger gebruikte men de houtassche op die plaatsen, waar de mos het meeste groeide, terwijl men elders of op betere weiden ook andere meststoffen aanwendde.

Het branden der steenkolen heeft de houtassche zeer veel doen verminderen, zoodat men verplicht was naar alle middelen uit te zien om de mos in de weiden te doen verdwijnen. Men had weldra gevonden dat het zwavelzuurijzer goede uitslagen opleverde. Men raadde eenieder aan, zwavelzuur te gebruiken voor het vernietigen van dit lastig onkruid, doch men hoorde er weldra bijvoegen dat de weide daarenboven nog goed moest bemest worden om het achterblijven van het mos te verzekeren.

Zwavelzuurijzer bestaat uit zwavelzuur of vitriool verbonden met ijzer. Het zwavelzuur is ook aanwezig in kainiet, het is daar verbonden met potasch en magnesia, twee voldoende bestanddeelen voor het gras. In de metaalslakken heeft men eene groote hoeveelheid ijzer. Welk der twee stoffen zou de mos vernietigen of doen verdwijnen, ofwel het zwavelzuur, ofwel het ijzer? Maar kainiet, deze meststof heeft eene inbijtende werking. In zekere hoeveelheid toegediend, kan zij hierdoor de mos in zijn bestaan zeer verbinderen, en verder door eene goede ontwikkeling der grasplanten, tengevolge der vermeerdering van de voedende bestanddeelen, dit onkruid gansch verstikken.

Eene proef alhier aangelegd om de werking van kainiet en metaalslakken op den mos te kennen, heeft den volgenden uitslag opgeleverd: drij perceelen, elk 8 aren groot, kregen de volgende bemesting:

Perceel I ontving 78 kilogr. kainiet en 78 kilogr. metaalslakken. Perceel II ontving 78 kilogr. metaalslakken. Perceel III ontving niets. Dit bleef natuurlijk met mos begroeid en leverde slechts 144 kilogr. toemaat. Perceel II bleef ook met mos begroeid en leverde 206 kilogr. toemaat. Perceel I was vrij geworden van mos. Deze was gansch verdwenen en leverde 292 kilogr. toemaat. De klaverplanten hadden er zich sterk in ontwikkeld, zoodat de hoedanigheid er ook nog bijgewonnen had.

Wie dus de mos zijner weide wil doen verdwijnen, moet zorgen voor eene sterke bemesting met kainiet en metaalslakken, b. v. 800 a 1000 kilogr. kainiet en 800 a 1000 kilogr. metaalslakken.

Aarschot, *De Landbouwleeraar*
FR. BREMS.

De oude gazetten.

Priester SENDEN, bestierder der kinderen van den H. Joannes Berchmans te St-Truiden, betuigt opnieuw zijn innigen dank aan de personen, die het Werk der oude gazetten gelieven te ondersteunen.

Tot heden ontving hij 3,000,000 nummers van Belgische en vreemde nieuwsbladen, wegende 90,000 kilogrammen.

Het Werk ontvangt ook met dank allerlei boeken en tijdschriften.

De personen die noch gazetten, noch boeken te zenden hebben, worden verzocht het Werk door eene geringe aalmoes te willen ondersteunen; en die welke volstrekt niets hebben, worden verzocht aan het Werk ten minste een gebed te schenken.

Jaarlijks en ten eeuwigen dage worden voor de weldoeners van het Werk zes-en-twintig Missen opgedragen.

NA

TWINTIG JAREN!

8ste VERVOLG.

Dienstzaken namen Koenraad thans geheel in beslag. Van alle kanten knetterde het geweervuur des vijands, die zich meer en meer naar den linkervleugel richtte, om de hoofdstelling te omsingelen. Koenraad moest nu hierheen, dan daarheen rijden. Hij vond geen oogenblik tijd om Clarissa te naderen.

— De vijand schijnt den hoofdstoot voor te bereiden, zegde majoor von Auer tot hem, toen hij terugkeerde van kapitein Brandt, wien hij een bevel had overgebracht. Zie nog eens of het beloofde geschut nog niet komt. We kunnen de stelling anders moeilijk behouden.

Weer moest Koenraad weg. Ditmaal over de hoogte, waarop Clarissa en de kapitein stonden. Aan den anderen kant van den heuvel zag hij twee stukken geschut in langzamen draf den veldweg opkomen. Hij drong op spoed aan. Kameraad, ge moet zoo snel mogelijk voortgaan, en op de hoogte daar het vuur openen!

— Ja, ja, kameraad, antwoordde de behaaglijk, voor zich uitziende artillerie-luitenant. Heeft het dan haast?

— Zeker! Majoor von Auer verwacht u al met ongeduld.

— Nu dan voorwaarts! De artillerie-officier velde den sabel. Batterij, en galop! Den heuvel op! Marsch!

Hij reed met Koenraad voorop. Ratelend en rammelend volgde het geschut.

Uit het woud aan de overzijde drongen juist te vijanden in dichte drommen naar voren.

— Met granaten geladen! Op die drommen — duizend meters — eerste geschut — vuur!

In een oogenblik waren die bevelen opgevolgd en het eerste schot donderde over het veld.

Koenraad wilde zich terugbegeven naar zijn commandant, toen hij zag, hoe het Arabisch peerd van Clarissa, verschrikt van het gedonder van het geschut, begon te steigeren. Hij wilde de dame ter hulp snellen, die alles beproefde om het peerd tot rust te brengen. Ook het peerd van den kapitein was onrustig geworden; het was het geweld der krijgsoefeningen en het gedonder van het in de onmiddellijke nabijheid staande geschut niet gewoon.

Koenraad greep naar de teugels van het steigerende Arabische peerd. Het vurige dier schrikte voor den snellen greep terug, weer donderden de stukken en omhulden de hoogte met eene dichte rookwolk. In de dichtste nabijheid knetterde thans klein geweervuur.

— Rijdt terug, freule! riep Koenraad. Om Gods wil, gebruik de zweep niet!

Clarissa was eene moedige amazone. Zij wilde het paard met geweld tot rust dwingen. Weer steigerde het — daar suisde de zweep en trof het levendige dier op den kop. Onwillig schudde het den kop, nam het gebit tusschen de tanden, maakte een geweldigen sprong naar voren en vloog vooruit. Zonder er iets tegen te kunnen doen, zat Clarissa op het hollende paard. De kapitein wilde haar volgen, maar zijn halsstarrig Engelsch paard was niet te bewegen, voorbij de stukken geschut te gaan. Koenraad zag met snellen blik het gevaar, waarin Clarissa verkeerde. Tusschen de hoogte in het woud lag een oude steengroef, als het hollende paard in die groeve stortte, was Clarissa verloren. Eer het de steengroef bereikte, moest het tot rust gebracht worden.

De plicht riep Koenraad naar zijn commandant terug, maar kon hij Clarissa in dat vreeselijke gevaar aan zichzelve overlaten? Neen, tot geen prijs! Hij stiet zijn Franeker de sporen in de flanken en stormde het hollende paard van Clarissa achter.

IX.

Over heggen en sloten ging de jacht, die de manœuvreerende troepen met gespannen opmerkzaamheid volgden, zoodat zelfs het gevecht ophield om daarna terstond met vernieuwde hevigheid te beginnen. Nieuwe troepenmassa's hadden zich in de linkerflank geplaatst, die dapper moesten bevochten worden. Koenraad's Franeker vloog als een pijl uit den boog voort en hoe hard ook de krachtige Arabier van Clarissa liep, toch was hij spoedig door het krachtiger paard van den officier ingehaald. Een poos lang joegden Koenraad en Clarissa naast elkander voort, daar het den jongen officier niet gelukte, de teugels van het voortstormende paard te grijpen. Met bewondering zag Koenraad de moedige houding van Clarissa, wier schoon gelaat wel van innerlijke ontroering getuigde doch wier oogen toch den krachtigen wil verrieden, den strijd met het paard tot een goed einde te brengen.

Doch het gevaar kwam al nader en nader. Reeds bevond men zich bij het puin, dat de oude steengroeve omgaf; nog weinige oogenblikken en men moest aan den steilen afgrond gekomen zijn. Snel handelen was noodig.

Koenraad dreef zijn paard nog een aan, zoodat het met een machtigen sprong den Arabier voorbijrolde; toen trok hij hem om, zo dat het juist voor het paard van Clarissa bleef staan. Verschrikt steigerde dit en dreigde achterover te slaan, maar thans pakte Koenraad met vasten greep den teugel van het paard en trok het naar omlaag. Noch eenige vergeefsche krachtsaanwendingen, toen stond het paard trillend van uitputting stil. Koenraad sprong uit den zadel en klopte op den hals van den Arabier. Wilt ge niet een oogenblik afstijgen, freule? vroeg hij met bezorgden blik op het bleeke gezicht van Clarissa?

Hij reikte haar de hand en ze sprong vlug uit den zadel. Ik dank u, fluisterde zij, zijne hand zacht drukkend. Ge hebt mij van een zekeren dood gered.

— Maar, jufvrouw!

— Ik ben mij volkomen bewust, welk een vreeselijk gevaar ik te gemoet ging — daar is den afgrond — het paard stormde er juist op toe — wij zouden er in gestort zijn; ik had de kracht niet meer, het paard tegen te houden.

Hare gestalte beefde. Nu het gevaar voorbij was werd ze zenuwachtig, zoodat ze de tranen in de oogen kreeg. Zij kon zich niet meer rechtop houden en zonk op een steenblok neer, de handen voor de oogen houdend, als verblindde haar de zon, die flikkerend en stralend over het puinveld van de oude steengroeve scheen.

Een gevoel van onmacht verduisterde hare zinnen, zij leunde met het hoofd tegen den stam van een denneboom, aan welks voet zij zat, liet krachteloos de handen zakken en sloot de oogen.

Koenraad verschrikte. Snel bond hij de teugels der paarden aan eenen struik en snelde naar Clarissa toe.

Zij is in onmacht gevallen — wat moet ik nu beginnen?

Hij zag om zich heen. Hulp was nergens te zien. Het gevecht had zich, naar het geweervuur te oordeelen, meer verwijderd; noch altijd dreunde het kanongedonder van de hoogte door en kruitdamp steeg, tot kleine wolken verdicht, tot den helderen hemel omhoog. Koenraad greep de handen der onmachtige Freule — Clarissa, fluisterde hij. Slap lagen hare handen in de zijne; ze bewoog zich niet, hare oogen waren gesloten, de bleeke lippen even geopend.

Hij knielde voor haar neer en drukte zijne lippen op hare handen. Een namelooze angst greep hem aan. Wederom fluisterde hij haren naam, opnieuw kuste hij hare handen; daar kwam eene diepe ademhaling uit hare borst; hare hand onttrok zij hem, ze bracht die aan het voorhoofd, en en streek de verwarde lokken terug, zij opende de oogen en staarde verbaasd op den voor haar knielenden jongen officier. Plotselings overtoog een blos hare wangen. Snel wilde zij opstaan.

— Clarissa, bad hij — vergeef mij. — Nog altijd hield hij hare hand vast en lag geknield aan hare voeten.

— Wat is er gebeurd?

— Niets is er gebeurd — het gevaar is voorbij — Gij hadt een oogenblik uwe bezinning verloren — ook ik — O, Clarissa — kunt ge mij vergeven? Clarissa, mijne dierbare Clarissa, ik bemin u.

— Niet verder — niet verder! riep ze, terwijl ze zich afwendde en hem hare hand beproefde te onttrekken.

Ze stond op. — Ben ik brutaal geweest, beste Clarissa?

— Spreek niet verder!

— Zijt ge kwaad op mij?

— Neen. Neen!

— Clarissa! riep hij verheugd en wilde hare hand aan zijne lippen drukken. Maar zij weerde hem af en met eene heftige beweging onttrok zij hem haar hand.

— Breng mij mijn paard — ik wil naar mijne bloedverwanten terugkeeren.

Hij boog zich zwijgend en bracht haar paard voor, dat nu volkomen rustig scheen.

Daarop wilde hij haar behulpzaam zijn om in den zadel te komen. Zij ging echter op een steen staan en slingerde zich van daar af gemakkelijk in den zadel.

— Vaarwel, nogmaals mijn dank.

— Vaarwel, freule!

Zij strekte hem de hand toe, waarvan zij den handschoen had uitgetrokken. — Geef mij uwe hand, sprak ze met bewogen stem. Wees niet kwaad op mij — het mag niet zijn.

Hij greep hare hand en drukte die aan de lippen. Warm en zich geheel overgevend lag hare slanke, zachte hand in de zijne, hij voelde den innigen druk ervan: hij gevoelde, hoe haar donker oog met zachten blik op hem rustte en een gevoel van zalige hoop en tegelijk van smartelijken weemoed kwam in zijn hart.

— Het mag niet zijn!

O, dat woord! Waarom mag het niet zijn?

Wat scheidde hen dan anders, dan een vooroordeel, een kleingeestig vooroordeel? Hij wilde tot haar spreken. Daar voelde hij, dat ze hare hand in lichten schrik wegtrok. Het geluid van snel naderende hoefslagen deed zich hooren en een stem riep: — Ah, vind ik u hier weder nicht? Goddank, vroolijk en gezond! Kapitein De Marange sprong naderbij en bracht zijn paard aan de zijde van Clarissa.

— Vroolijk en gezond, antwoordde deze met een zacht, bijna weemoedig lachje, dank zij de hulp van dezen heer.

Een scherpe blik kwam uit de donkere oogen van den kapitein Koenraad.

— Ik zag u achter mijne nicht voortjagen, zegde hij met koele beleefdheid. Helaas, ik kon niet zoo dadelijk meester van mijn paard worden, anders zou ik u niet verlaten hebben, nicht. Maar ik denk, dat we naar uw grootpapa terug moeten keeren; hij heeft zich al bezorgd over u gemaakt, Clarissa!

— Ik ben bereid. Nogmaals mijn dank, mijnheer von Holtensen. Tot wederziens!

In het volgende oogenblik was zij met haren neef achter het boschje en de puinhopen verdwenen.

Koenraad haalde diep adem. Was niet alles een droom geweest? Neen, neen! daar had hij voor haar geknield, daar hare handen gekust, daar haar in de donkere oogen gezien, die voor een kort oogenblik zijn blik zoo zacht hadden beantwoord.

Het was geen droom geweest; daar lag nog haren handschoen, dien ze vergeten had, hij raapte ze op, drukte ze aan de lippen en verborg ze op zijne borst.

Daar weerklonk het signaal: « Alles halt! »

Hij begreep, dat zijn plicht hem naar zijn commandant terugriep. Snel sprong hij in den zadel en reede naar de manœuvreerende troepen.

Mismoedig ontving majoor von Auer hem.

— Waar zit ge toch zoo lang?

— De majoor zal wel bemerkt hebben, dat freule De Ladonchamps zich in gevaar bevond.

— Ja, ja, ik heb gezien, hoe ge met haar over het veld joegt. Dat komt ervan, als men burgers toestaat, over het manœuverveld te gaan. Zie eens hier! De eerste aanval onzer tegenstanders geldt als afgeslagen — de scheidsrechters hebben het zoo beslist. Maar vernietigd is de vijand niet: hij zal den aanval herhalen. Hoort ge het signaal van oprukken?

Majoor von Auer liet Koenraad geen tijd meer om zich met zijne eigen gedachten bezig te houden. De vijanden rukten met frissche krachten voorwaarts; het gevecht ontwikkelde zich met vernieuwde hevigheid; ditmaal waren de tegenstanders gelukkiger; hun aanval gelukte, en den majoor von Auer moest met zijne afdeeling terug.

Eerst tegen drie ure was de krijgsbeweging ten einde. Eene march van bijna twee uren lag nog voor het bataljon, vooraleer zijn kwartier in Hauconcourt te bereiken.

Majoor von Auer had dien dag geene lauweren geoogst. Hij schoof de schuld op kapitein Brandt, die de door hem bezette hoeve te vroeg opgegeven zou hebben. De kapitein verdedigde zich zoo goed als hij kon. De beide vrienden begonnen weer eens met elkaar te twisten, en scheidden, zoodat de majoor aan het hoofd en de kapitein aan de achterhoeden van het bataljon reed.

Koenraad moest natuurlijk in de nabijheid van zijn commandant blijven. Plotseling wendde deze zich tot zijn adjudant:

— Wat moet er van die geschiedenis geworden? vroeg hij.

(Wordt voortgezet).